

וראית את אחורי.

על ההליכה אחרי ה' יתברך ותיקון חטא העגל.

(1) ספר שמות פרק לב

(ז) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר רַד כִּי שַׁחַת עַמְּךָ אֲשֶׁר הֶעֱלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (ח) סָרוּ מִהֵר מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוִּיתֶם עֲשׂוּ לָהֶם עֵגֶל מִסֶּכֶה וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לוֹ וַיִּזְבְּחוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֵינוּ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם: (ט) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת הָעָם הַזֶּה וְהִנֵּה עִם קָשָׁה עֲרָף הוּא: (י) וְעַתָּה הִנֵּיחָה לִי וַיִּסַּר אִפִּי בָהֶם וְאֶכְלֶם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָדוֹל.

(5) זוהר חלק ב דף קצ/ב

אמר רבי יוסי, לאו הוה אבא רחמן על בנוי כקודשא בריך הוא, וקרא הוא, דכתיב (מ"א ח נו) לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו', תא חזי רחמנו דיליה, אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו ולא יתיר, נח לעלמא דלא אתברי, אבל מדאמר מכל דברו הטוב, ואפיק ביש לאחורא, דהא מלה דבייש לא בעי למעבד. ואף על גב דאגזים וארים רצועה, אתאת אימא ואתקפת בדרועיה ימינא, וקם רצועה בקיומיה, ולא נחית לתתא, ולא אתעביד, בגין דבעיטא חדא הוו תרווייהו, איהו דאגזים, ואיהי דאחידת בימיניה. ואי תימא מנלן, ממלה דאיהי באתגליא, דכתיב לך רד כי שחת עמך, שרי לארמא רצועה, ומשה דלא הוה ידע ארחא דאמא, שתיק, כיון דחמא קודשא בריך הוא כד, אנקיד ליה ובטש ביה, ואמר ועתה הניחה לי, מיד ארגיש משה ואחיד בדרועיה דקודשא בריך הוא, דכתיב זכור לאברהם, דא דרועיה ימינא, ובגין כך לא נחית רצועה. ואי תימא אימא דאיהי רגילה לאחדא ברצועה דמלכא אן הות, דשבקת מלה למשה, שאילנא, ואמינא, והא לא ידענא ברירא דמלה, עד דנהוי קמיה דבוצינא קדישא, כד אתו לקמיה דרבי שמעון, חמא באנפייהו סימן, אמר עולו בני קדישין, עולו רחימין דמלכא, עולו רחימין דילי, עולו רחימין אלין באלין. דאמר רבי אבא, כל אלין חברייה דלא רחימין אלין לאלין, אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו, כל חברייה ביומוי דרבי שמעון רחימו דנפשא ורוחא הוה בינייהו, ובגין כך בדרא דרבי שמעון באתגלייה הוה,

ספר שמות פרק לג

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה רְאֵה אֶתָּה אָמַר אֵלַי הֲעַל אֶת הָעָם הַזֶּה וְאָתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֶת אֲשֶׁר תִּשְׁלַח עִמִּי וְאָתָּה אֲמַרְתָּ וְדַעְתִּיךָ בְּשֵׁם וְגַם מִצְאָתְךָ חֹן בְּעֵינַי: (יג) וְעַתָּה אִם נָא מִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְנִי נָא אֶת דְּרָכְךָ וְאֲדַעְךָ לְמַעַן אֶמְצָא חֹן בְּעֵינֶיךָ וּרְאֵה כִּי עַמְּךָ הִגּוּי הִזָּה: (יד) וַיֹּאמֶר פְּנֵי יִלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָךְ: (טו) וַיֹּאמֶר אֵלָיו אִם אֵין פְּנִיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה: (טז) וּבִמָּה יִנְדַע אָפוּא כִּי מִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ הָלוֹא בְּלִכְתָּךְ עִמָּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה: (יז) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה גַם אֶת הַדְּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֶעֱשֶׂה כִּי מִצְאָתְךָ חֹן בְּעֵינֶיךָ וְאֲדַעְךָ בְּשֵׁם: (יח) וַיֹּאמֶר הֲרָאִנִּי נָא אֶת כְּבֹדְךָ: (יט) וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבִי עַל פְּנֵי וְקִרְאֵתִי בְּשֵׁם יְהוָה לְפָנֶיךָ וְחַנּוּתִי אֶת אֲשֶׁר אֶחָן וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחַם: (כ) וַיֹּאמֶר לֹא תוּכַל לְרַאֵת אֶת פְּנֵי כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי: (כא) וַיֹּאמֶר יְהוָה הִנֵּה מְקוֹם אֲתִי וְנִצַּבְתָּ עַל הַצּוּר: (כב) וְהִנֵּה בַּעֲבֹר כְּבֹדִי וְשַׁמְתִּיךָ בְּנִקְרַת הַצּוּר וְשַׁפְתִּי כְּפִי עָלֶיךָ עַד עֲבָרֶי: (כג) וְהִסְרֵתִי אֶת כְּפִי וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ:

ספר מי השילוח - פרשת תשא

יאמר אם אין פניך הולכים אל תעלינו מזה, כי משה בקש מהש"י אשר אף בעוד שיהי' הש"י בלבוש הזה (האמור למעלה בד"ה ויאמר כו') גם אז אם יחטא שום אחד מישראל לא יגיע החטא לעומק הלב ולא יבא התרשלות בדעתו פן הוא ח"ו נסוג מהש"י הנקרא זה אלי, וזה שאמר ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה. כי ההבדל שבין ישראל לאומות לא יהי' תלוי רק במצות ומע"ט כי גם הם יוכלו לעשות מעשים

שיהיה להם גוון טוב, אך אף בעת שאחד מישראל יחטא גם החטא לא יהי' כמעשה האומות והוא שלא יגיע רק משפה ולחלוץ ועומק לבו יהי' נקשר ונדבק בהש"י, וזה ביאר בגמ' ותאמר ציון עזבני. וה' שכחני אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבש"ע הואיל ואין שכחה לפני כסא כבודך שמא לא תשכח לי מעשה העגל, א"ל גם אלה תשכחנה אמרה כנ"י שמא תשכח לי מעמד הר סיני א"ל ואנכי לא אשכחך, ובאמת למה בזה השיב שישכח ובזה להיפך, **אך כי באמת מעשה העגל הי' כי רצו שהש"י יראה להם את הסדר המסודר אצלו לכל מדותיו לדורות באיזה זמן ינהג את עולמו במדה זו ובאיזה זמן במדה אחרת ולא יצטרכו בכל יום להתפלל להש"י שיראה להם באיזה דבר ובאיזה מדה יבחר עתה רק יגלה להם הכל בפעם אחד וילכו בדרכיו לבטח תמיד, ולפי שלא הי' נוגע החטא רק משפה ולחוץ לפיכך נשכח, אך המצות המה מעומק הלב, לזכר עולם יהי' ולאשר נסמך פרשת שבת לפרשת העגל, כי באמת שורש חטא העגל בא להם בעת שעסק הקב"ה עם מרע"ה בפ' שבת כי שבת מרמז על יום שכלו שבת ואז לא יוצטרכו לתפלה כי הקב"ה יראה לעין כל את סדר מדותיו כי בלתי רצונו לא נעשה שום דבר בעולם, והם הרגישו כי הש"י עוסק להנחיל להם הטוב הזה, והי' חטאם לפועל שעשו את העגל, כי עגל הוא דבר שלא נשלם עדיין וצריך להמתק עוד עד שיושלם, וגם רצו בזה קודם הזמן כי הטוב הזה ינחיל ה' לנו אך לעתיד:**

ספר מי השילוח - פרשת תשא

והסירותי את כפי וראיתי את אחורי לפני לא יראו בגמ' מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין תפילין מרמזין על דביקות וחיבור כמו נפתולי אלקים. היינו שאנו מקושרין בהקב"ה אף כי יעבור עלינו מה לא נתפרד ממנו, ותפילין דמארי עלמא כתיב בהו מי גוי גדול היינו שהש"י משתבח בישראל שהם מתקשרין בו ובם הש"י נקשר בהם אף כי יחטאו לא יהיה ניתוק מהם אהבתו. לפני לא יראו היינו הש"י הראה למשה את כל הנעשה מן העבר ראה ברור כל מה שהש"י הי' בונה מזה המעשה, וזה וראיתי את אחורי, היינו העבר, לפני לא יראו היינו ההוה לא הראה לו הקב"ה, מפני כי כל קבלות העונשין על ידו נאמרו ולכן לא היה יכול כביכול להראות לו ההוה איך שלימותו עם ישראל בההוה.:

ספר מי השילוח - פרשת תשא

אלהי מסכה לא תעשה לך, מסכה היינו כללים וע"ז אמר הכתוב בעת שיהי' לך בינת הלב מפורשת אז לא תביט על הכללים להתנהג על פיהם רק בבינת לך תדע בכל פרט דבר איך להתנהג כמו שמצינו באליהו בהר הכרמל, ועיין בפ' חקת ע"פ ויסעו מאובות ויחנו כו',